

UKRAINAS VALSTS VALODAS TIESĪBSARGS

LINGVOCĪDAM STOP. XII laidiens

Ukrainu valoda ir viena no izšķirīgām ukraiņu nācijas iezīmēm. Krievija vairāku gadsimtu garumā mērķtiecīgi centusies to iznīcināt (ir noticis lingvocīds); tas ir neapstrīdams vēsturisks fakts.

Lingvocīds konsekventi tiek īstenots kā daļa no ukraiņu genocīda, ko Krievija veic īslaicīgi okupētajās teritorijās. Ukrainu valoda kā nozīmīgs nacionālās identitātes un valstsveides faktors ir viens no Krievijas galvenajiem mērķiem karā pret Ukrainu.

Lingvocīda aktus Ukrainā vienmēr pavada draudi, iebiedēšana, fiziska spēka lietošana, psiholoģisks spiediens, brīvības ierobežošana, nolaupīšana, spīdzināšana, slepkavības un citi noziegumi pret ukraiņiem. Okupācijas administrāciju uzdevumā nereti tiek izdoti un izplatīti noziedzīgi juridiski lēmumi un dokumenti, kuros atrodami pierādījumi lingvocīdam pret ukraiņu valodu.

Ukrainas valsts valodas tiesībsargs cer, ka visi okupantu noziegumi, ieskaitot ar lingvocīdu saistītos nodarījumus, tiks pienācīgi dokumentēti, izmeklēti un nodoti tiesai. Noziedzniekiem jātiek identificētiem un sodītiem.

Lai to panāktu, Ukrainas valsts valodas tiesībsargs Tarass Kremins ir aicinājis ukraiņus un starptautisko sabiedrību ziņot par visiem gadījumiem, kad noticis lingvocīds (jebkāda okupantu vai to pakalpiņu rīcība, kuras mērķis ir diskriminēt vai vajāt ukraiņus valodas dēļ, vardarbīga ukraiņu valodas izspiešana no publiskās telpas un lietojuma sabiedrībā, ukraiņu valodas vietā uztiepjot krievu valodu).

☎ Tālruna numurs: +380 635561279

✉ Elektroniskā pasta adrese:
stoplinguacide@gmail.com

Rūpīgi dokumentētiem pret ukraiņu valodu notikuša lingvocīda aktiem būs liela nozīme, uzsākot noziedznieku kriminālvajāšanu un tos tiesājot.

Vēršam uzmanību uz šiem Ukrainas valsts valodas tiesībsarga paziņojumiem un citiem faktiem saistībā ar genocīdu pret ukraiņu valodu.

2023. gada 1. marts

[Skolēni okupētajā Zaporīžjas apgabala Melitopolē neriskē mācīties ukraiņu skolās tiešsaistē, jo tas ir ļoti bīstami.](#) Melitopoles mērs Ivans Fedorovs apliecina, ka skolēni un viņu vecāki tagad pāriet uz citiem skološanās veidiem, jo ne vienu reizi vien kratīšanas laikā okupanti vecāku mobilajos telefonos un datoros atraduši saites uz mācību sistēmu pēc Ukrainas izglītības programmas. Ir bijuši gadījumi, kad vecāki aizvesti uz komandantūru vai pat deportēti. Tādēļ okupācijā bērni lielākoties mācās neklātienē un pēc tam kārtu eksāmenus noteiktos priekšmetos.

2023. gada 8. marts

[Krimā tiek iznīcināta izglītība ukraiņu valodā.](#) Okupētajā Krimā ukraiņu valodas izskaušana no izglītības ir apzināts mēģinājums iznīcināt reģiona ukrainisko identitāti. Piespiezdama Krimas skolas mācības īstenot tikai krievu valodā, krievu okupācijas administrācija ukraiņu bērniem laupa iespēju mācīties un lietot viņu dzimto valodu, kas ir neatņemama viņu kultūrintitātes daļa.

2023. gada 13. marts

[Ukrainā prezentēts video par to, ka jācīnās ar Krievijas Federācijas kultūras ekspansiju.](#) Vērienīgā iniciatīvā „Pieliec ukraiņu valodai plusu” (*Плюсу українську*) tās autori laiduši klajā jaunu tematisku video par to, kā Krievija gadiem uztiepusi savu kultūru, kā arī par Ukrainas izglītības, mūzikas, kino un literatūras pārkrievošanu. „2022. gadā Ukrainā krievu valodu mācījās apmēram 450 tūkstoši no 4 miljoniem skolēnu. Vēl jo vairāk – bija 424 mācību iestādes, kurās mācības notika tikai krieviski... Tikmēr Krievijā nebija nevienas skolas, kurā tiktu apgūta ukraiņu valoda, kaut arī tur dzīvoja miljoniem mūsu pilsoņu,” sacīts videomateriālā.

2023. gada 13. marts

[Īslaicīgi okupētajās Zaporīžjas apgabala teritorijās okupācijas varas iestādes plāno no nākamā gada atcelt obligātu ukraiņu valodas mācīšanu.](#) Krievijas ziņu aģentūra TASS un izdevums „Komersant” citē īslaicīgi okupētā Zaporīžjas apgabala tā dēvēto izglītības un zinātnes ministri Jeļenu Šapurovu: „Šajā mācību gadā ukraiņu valoda ir obligāts mācību priekšmets visiem un bērni to mācās trīs stundas nedēļā. Kopš 2022. gada 1. septembra tā, atbilstoši programmai, bija dzimtā valoda, taču pēc referenduma (pseudoreferenduma – portāla [life.pravda.com.ua](#) redakcijas piebilde) atbilstoši Krievijas Federācijas likumiem katrs var izvēlēties, kādu valodu mācīties kā dzimto.”

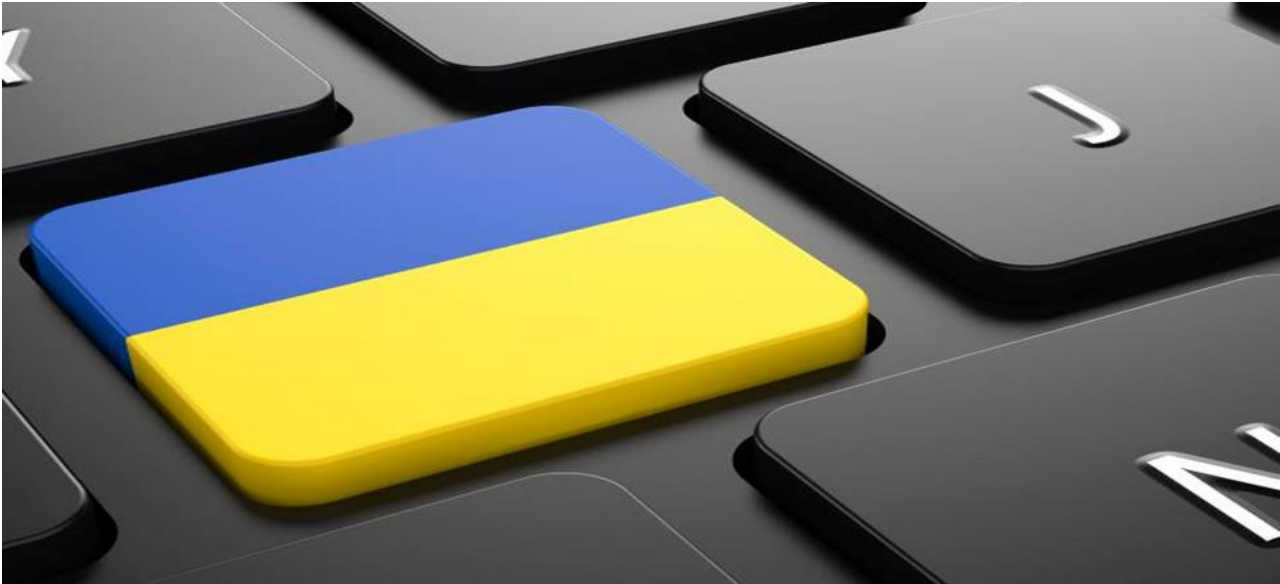

Foto: tashatuvango/, „Depositphotos”

2023. gada 13. marts

[Ukrainas Drošības dienests atmaskojis vēl 14 skolotājus kolaboracionistus](#), kuri palīdz ienaidniekam pārkrievot ukraiņu skolas Mariupolē un Heņičeskā. Par to ziņojis dienesta „Telegram” kanāls. Drošības dienests sistemātiski atmasko kolaboracionistus, kuri īslaicīgi okupētajās Ukrainas dienvidu un austrumu teritorijās okupantiem palīdz ieviest Krievijas „izglītības standartus”. Izmeklēšanas un operatīvo darbību rezultātā 14 skolotāji informēti par to, ka viņi tiek turēti aizdomās par sadarbošanos ar ienaidnieku. Ziņots arī, ka viņu vidū ir krievu iebrucēju izveidoto „izglītības nodaļu” vadītāji un sagrābto Ukrainas skolu un „augstskolu” direktori un dekāni.

2023. gada 14. marts

[Krievi okupācijā izdzēsuši Ukrainu no izglītības programmas – intervija ar kādreizējo skolotāju no Krimas](#). Krimā patlaban ir aptuveni 334 tūkstoši bērnu līdz 15 gadu vecumam, aptuveni 53 tūkstoši bērnu no 15 līdz 18 gadiem un 54 tūkstoši studentu. Tāpat apmēram pusmiljons bērnu atrodas ilgtermiņa Krievijas propagandas ietekmē... Krimā piekļuve ukraiņu valodai ir vienam no simt bērniem. Bet 10. un 11. klasē jauniešiem ukraiņu valoda vispār nav pieejama.

Vēstures mācību grāmatās Ukraina kā valsts pat nav pieminēta – ir pieminētas ukraiņu teritorijas kā daļa no Krievijas. Tātad bērni, kas ilgu laiku atrodas okupācijā, par Ukrainu nemācās vispār, un tie, kas piedzimuši jau pēc okupācijas, par Ukrainu nezina pilnīgi neko. Lesjas Ukrainas muzejs Jaltā 2014. gadā tika slēgts uz rekonstrukcijas laiku un joprojām nav atvērts, toties uzradušies jauni pieminekļi, piemēram, caram Aleksandram III.

2023. gada 14. marts

[„Ukrainas izglītības sistēmas pārkrievošana īslaicīgi okupētajās Ukrainas teritorijās ir daļa no taktikas, kuras mērķis ir iznīcināt mūsu valstiskumu un likvidēt nacionālo identitāti.”](#) tā Ukrainas valsts valodas tiesībsargs T. Kremins komentējis informāciju, ka īslaicīgi okupētā Zaporīžjas apgabala daļā skolās atcelta obligātā ukraiņu valodas mācīšanās. „Okupanti turpina iznīcināt Ukrainas izglītību un kultūru, nolaupīt skolotājus un bērnus, dedzināt bērnudārzus un skolas. Tiesībsarga sekretariāts trešo gadu apkopo lingvocīda faktus, un šie tiek pievienoti daudziem citiem.”

2023. gada 20. marts

[Ukraiņu valoda kara laikā: attīstības galvenās tendences.](#) Krievijas pilna mēroga iebrukums Ukrainā padarījis spraigāku ukrainizācijas procesu. Ukraiņu valoda pamazām sāk dominēt reģionos (Ukrainas dienvidos un austrumos) un jomās, kurās tā sen nav bijusi galvenā, – neformālajā saziņā, profesionālajā darbībā, virtuālajā telpā.

2023. gada 27. marts

[Meli: ukraiņi turpinot „izgudrot” ukraiņu valodu.](#) Krievu „Telegram” kanāli turpina izplatīt kremļa stāstu par to, ka ukraiņu valoda ir „izdomāta”. Šoreiz propagandai izmantots vietnē „Slovotvir” redzamais – kā pierādījums, ka ukraiņi „izgudrojot” vārdus. Tas ir viltus naratīvs.

2023. gada 10. aprīlis

[Kuras izglītības iestādes Krievija gada laikā iznīcinājusi Dņipropeetrovskas un Zaporīžjas apgabalā?](#) Tā kā okupanti nespēj izcīnīt uzvaru kaujas laukā, viņi ķeras pie kara noziegumiem pret civiliedzīvotājiem. Ukrainas Izglītības un zinātnes ministrijas dati liecina, ka līdz 2023. gada 20. janvārim cietusi 3051 izglītības iestāde un 420 no tām pilnībā sagrautas. Gandrīz puse no šīm izglītības iestādēm ir skolas: 1259 cietušas, un 223 ir pilnībā sagrautas.

*Sagrauta skola Prosjanā, Dņipropeetrovskas apgabala Sineļnikoves rajonā.
Foto no vietnes „Днепр Оперативный” (Дніпро Оперативний)*

2023. gada 17. aprīlis

Tāpat kā Ukrainas kontinentālajā daļā, arī Krimas skolās bērni pin maskēšanās tīklus, gādā humāno palīdzību frontei un sūta karavīriem vēstules un zīmējumus. Taču viņi atbalsta krievu armiju – pēc Krievijas propagandas paraugiem.

Kopš Krimas pussalas okupēšanas 2014. gadā Krimā nav skolu, kurās mācības notiktu ukraiņu valodā; bērni nemācās ne Ukrainas vēsturi, ne valodu, ne literatūru. Tā vietā viņi nemitīgi dzird krievu stāstus par „nacistisko Ukrainu, krievu Krimu, Hersonu, Zaporīžju, Luhanskas tautas republiku un Doneckas tautas republiku”. Vairāk rakstā [„Izglītības deokupācija: ko māca Krimas skolās, un kā Krimas bērnus pēc pussalas atbrīvošanas integrēt Ukrainas mentālajā telpā?”](#).

2023. gada 17. aprīlis

[Rašisti sagatavojuši „ukraiņu valodas mācību grāmatu” okupētajām teritorijām.](#) Krievijas Izglītības ministrija izstrādājusi ukraiņu valodas mācību grāmatu jaunākā skolas vecuma bērniem. Krievijas izglītības ministra pirmais vietnieks Aleksandrs Bugajevs norādījis: okupētā reģiona skolās pamatvaloda ir krievu valoda. Tomēr Luhanskas „tautas republikas”, Doneckas „tautas republikas”, kā arī Zaporīžjas apgabala un Hersonas apgabala okupētās daļas skolēni varēs mācīties ukraiņu valodu kā izvēles priekšmetu.

Foto: Anna Černenko. Metodiskie palīg līdzekļi, ko krievi atveda uz Harkivas apgabala pilsētu Kupjansku (okupēta līdz 2022. gada septembrim)

2023. gada 20. aprīlis

[„The New York Times” par pāriešanu uz ukraiņu valodu:](#) ukraiņu sociālo tīklu vietņu zvaigznes pārskata savu ietekmi. „Arī valoda ir šī kara problēma. Kad Maskava sagrāba Ukrainas teritoriju, tā lika skolotājiem kā pamatvalodu klasē [lietot krievu valodu](#). Tos, kuri piekāpās, ukraiņu vara, kas pēdējo mēnešu laikā atguvusi lielu daļu šīs teritorijas, apsūdzēja kolaboracionismā. Krievijas prezidents Vladimirs Putins nepieciešamību aizstāvēt krieviski runājošos piesauca kā daļu no sava sadomātā attaisnojuma šim karam.”

2023. gada 24. aprīlis

[„The Guardian”:](#) [rusofonie ukraiņi vēlas atbrīvoties no apspiedēja valodas.](#) Harkiva – pilsēta, kas atrodas apmēram 30 kilometru no Ukrainas austrumu robežas, – ilgu laiku bijusi lielā mērā rusofona. Caru laikā krievu valoda šeit bija pārvaldes un izglītības valoda, 19. gadsimta vidū ar likumu tika aizliegts publicēt literatūru ukraiņu valodā.